

Petrus

nr 4 2026

En tidning från Svenska kyrkan Tjörn

I detta nummer:

Mer än bara pyssel

Det händer i kyrkan i advent och jul

En stormig resa med M/S Jomfruland

Svenska kyrkan

… å andra sidan …

Nu är vi snart mitt i vintertiden. Året är på väg mot sitt slut. Kanske tycker du liksom jag att vinterhalvåret är en kall och tråkig tid. Gråväder och mörker gör dagarna korta och hindrar oss från utomhusaktiviteter och upplevelser. Synintrycken tonas ner i skumljuset och vi ser vår omgivning liksom i ett dunkel. Men kanske är det nu våra andra sinnen får möjlighet att användas lite mer. På skogspromenaden känner du doften från grankottarnas kåda. Doften av apelsin och glögg möter dig när du kommer in i ett uppvärmt hus. Du hör tonerna när någon sjunger din favoritsång. Och kanske känner du tryggheten när du är tillsammans med andra en stund.

Nu är det nära till advent och jul. I kyrkorna kan du uppleva den tiden med alla dina sinnen. Lyssna, dofta, se och känn. I musiken, sången och orden. I ljuset och gemenskapen.

I detta nummer av Petrus kan du läsa om jultidens musik, julkrubbor och gudstjänster. På sidan 14–18 ser du hela programmet.

Du får också följa med på en stormig resa över Nordsjön en decemberdag 1966. Läs Lennart Olssons dramatiska berättelse på sidan 19.

Redan nu är det fullt upp med planering av nästa års aktiviteter. På sidan 8 kan du läsa om *Act-galan* som äger rum den 27 februari på Tjörnbro Arena. Det blir en galakväll för hopp, gemenskap och förändring. Målet är att samla in 100 000 kronor till ett av Act Svenska kyrkans projekt i Etiopien. Och det utlovas en gala med något för alla sinnen!

Maria Johannessen
Kommunikatör

Petrus Nr 4 – 2026

Klövedal, Rönnäng, Stenkyrka och Valla församlingar.

Redaktion:

Maria Johannessen
Kommunikatör
maria.johannessen@svenskakyrkan.se
0733-23 05 02

Christina Grenabo
Kyrkoherde
christina.grenabo@svenskakyrkan.se
0733-24 05 88

Tidningen Petrus delas ut till åretrunthushåll på Tjörn.
Upplaga: 8 000
Tryck: Risbergs Information & Media AB
Petrus trycks på miljövänligt papper.

Ansvarig utgivare:
Christina Grenabo, kyrkoherde
christina.grenabo@svenskakyrkan.se
0733-24 05 88

Foto, omslag: Mat & Prat i Valla.
Om inte annat anges är övriga bilder från Svenska kyrkan Tjörns arkiv.

Svenska kyrkan Tjörn
Hamngatan 17, 471 32 Skärhamn
Telefon växel: 0304-66 00 55
tjorn.pastorat@svenskakyrkan.se
www.svenskakyrkan.se/tjorn

Därför har du fått tidningen Petrus

Tidningen Petrus delas ut som oadresserad direktreklam (ODR). Det är en tjänst som distributörer får sälja som så kallad icke kommersiell information. Dit hör till exempel information från politiska partier och religiösa organisationer. Den här typen av information delas ut oavsett om man undanbett sig reklam eller inte. Vi vet att varje gång vi delar ut information på det här sättet blir en del glada och andra irriterade. Till dig som inte vill ha tidningen ber vi om ursäkt att vi stör och ber dig att lägga den i pappersåtervinningen. Till alla andra önskar vi en stunds trevlig läsning!

Innehåll

2	… å andra sidan …
4	Kyrkoherde Christina Grenabo har ordet
6	Mer än bara pyssel
7	Skärhamns kyrka renoveras
8	En gala för hopp, gemenskap och förändring
10	Skapande gemenskap
11	Nya testamentet i ny översättning
14	Välkommen jul – Det händer i kyrkan under advent och julhelger
19	En stormig resa med M/S Jomfruland
23	Korsordet

Nästa nummer av Petrus delas ut inför påsk 2027.
Saknar du tidningen kan du hämta den i kyrkor och församlingshem, på Svenska kyrkan Tjörns kansli i Skärhamn och på S:t Mary i Skärhamn.
Eller läs tidningen digitalt på **svenskakyrkan.se/tjorn/petrus**

Rapportera gärna missad utdelning till **sdr.se/kontakt-reklamation.html**

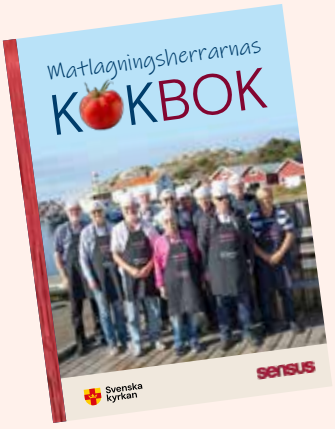

Julklappstips!

Matlagningsherrarnas kokbok

Ett 50-tal recept med allt från Sjötunga Walewska, kålpudding och ärtpesto till jordgubbstårta och ljuvliga mandelkakor! Du kommer att kunna köpa kokboken i församlingshem och kyrkor i samband med verksamheter och arrangemang.

Kokboken är ett samarbete med studieförbundet sensus

Christina Grenabo
Kyrkoherde
Svenska kyrkan Tjörn

Se mönstret

Varje liten snöflinga som faller har sin egen struktur, varje människas finger sitt eget avtryck och varje stjärna sin särskilda strålglans. Unika former, egna förutsättningar och specifika villkor, men ändå alltid en del av ett självklart mönster, en given förutsättning. Det är spännande att få stanna till och låta sig fascineras av det där som så självklart omger oss, som bara finns där. I stunden väcks vår nyfikenhet och tacksamhet över allt skapat som omger oss. Nyfikenhet som kan leda till mer kunskap, men också trygghet i att det finns mönster och sammanhang som vi är en del av.

”Alla drabbades de av tomheten och uppgivenheten, är det någon idé att fortsätta? Svaret kommer då alltid från Gud: Ja! Det är alltid värt att hänga i. ”

Många av oss skulle nog säga att det just nu mörknar över oss och den jord vi lever på. Inte bara för att dagens ljus är som kortast utan för att det är mycket som larmar och signalerar att livet här på jorden behöver tas bättre om hand. Gifter i haven, utsläpp av koldioxid, strider och krig som dödar, bomber som splittrar och skadar. Allra värst är kanske den där känslan som kan börja gro inom oss: Det är hopplöst …

En känsla som behöver tas på allvar, men också en känsla som många släkten före oss känt. Den här hösten har det kommit en ny översättning av ”*Det nya testamentet*”, alltså en del av Bibeln. Detta testamente delas ut i samband med gudstjänster på första advent, och det kan väl bli så att detta blir årets julklapp, vem vet. Det som är spännande med att läsa Bibelns berättelser är att det alltid handlar om människor, människors frågor och hur Gud vill möta dessa människor. Känslan av uppgivenhet och misstro, ja, den hittar du på många ställen. Israels folk som ockuperades och förföljdes, kvinnor som förtrycktes, människor i marginalen som fördömdes, barn som skuffades undan och lärjungar som förföljdes. Alla drabbades de av tomheten och uppgivenheten. Är det någon idé att fortsätta? Svaret kommer då alltid från Gud: Ja! Det är alltid värt att hänga i. Det kommer att komma en tid då sanningen segrar, då den förtryckte upprättas och då svärd smälts

om till plog. Ljuset ska bryta in där mörker råder. Sedan berättas det inte bara om ord, utan om att orden från Gud blir till handling. Kraft kommer till att orka gå ännu ett stycke. Människosonen upprättade gång på gång den som var nedtryckt. Rörelsen som kom att bli vår kyrka har fortsatt att tända ljus, be, dela bröd och vin.

För precis som snöflingan har mönster, fingret sina randningar i huden och stjärnan sin form så finns det mönster att upptäcka i det liv vi lever här på jorden. Ett mönster som skildras i en av böckerna i det nya testamentet. I det som vi kallar julevangeliet kan vi höra: Gud blir människa, Gud vill vara nära oss, Gud vill rädda oss. Ordet i den där boken blir till kött, det blir till något heligt, ett människobarn som ska rädda oss. Det är inte för sent. I mörkret i stallet, alldeles intill krubban får även du och jag sjunka ned. Låt vår blick vila på barnet, ta emot och tändas av ljuset som gör att vi hittar vägar fram. Det kan låta omöjligt, det kan kännas förenklat men här finns ett mönster som formas av en Gud som ständigt gör det omöjliga möjligt. Så låt oss hänga i, hämta kraft och fortsätta kampen.

Med önskan om en välsignad adventstid och
en fröjdefull jul!

Löftet i ljuset

Jag har suttit och tittat på mönstret
som har skapats i julljusets sken
Jag har tänt den där stjärnan i fönstret,
svept en filt runtomkring mina ben
Det är då änglar hörs genom väggar,
det är då som jag reser i tid.
Jag hör prassel i hö, åsnan gnäggar
Någon sover precis här bredvid
Det är Du - det är nu som det händer;
hela världen får hopp, Du är här!
Ditt är löftet i ljuset jag tänder,
Du som varit
och kommer
och Är

Malena Furehill

Ines, Iris och Ebba gillar att leka tillsammans efter skolan.

Mer än bara *pyssel*

Svenska kyrkans grupper för barn är inte bara lek, pyssel och roliga aktiviteter. De är också viktiga mötesplatser där barn på ett kravlöst sätt får umgås utanför skoltid.

– I Kyrkans hus i Kållekärr har vi grupper för barn varje vecka. Grupperna är uppdelade efter årskurs och på måndagar är det årskurs tre som träffas, berättar Anne-Marie Axelsson, församlingspedagog.

Barnen kommer till Kyrkans hus direkt efter skolan. När aktiviteterna är slut får barnen gå tillbaka till fritids och äta mellanmål eller bli hämtade av förälder.

– Det är så bra att våra lokaler ligger granne med Kållekärrs skola. Barnen kan promenera hit och vi samarbetar med skolan så att de och vi vet vilka barn som ska komma hit, berättar Anne-Marie.

Ines, Iris och Ebba gillar att pyssla och bygga med Minecraft-klossar.

– Här kan man pyssla och göra vad man vill. Det är kul att vara här, tycker Ebba.

– Ibland bakar vi. Förra gången gjorde vi äppelkaka, berättar Ines.

Leo har gått i Klövedals vuxen-barngrupp sedan han var liten. Nu fortsätter han i barngruppen för årskurs tre. Idag målar han en skattkista som var uppgiften i förra veckans tema.

– Jag gillar att rita och måla! Bygga med Lego och Minecraft är också kul. Och jag spelar blockflöjt, gitarr och elbas, berättar Leo och fäster några glittrande stenar på kistan.

– Här träffar man nya kompisar och får ha en kul stund efter skolan innan man går hem, säger Leo.

Tar andra roller

– Det är viktigt med mötesplatser för barn, menar Anne-Marie, och fortsätter:

– Barnen umgås på ett annat sätt än i skolan. De leker med andra barn än de brukar göra. På så sätt kan de lättare ta andra roller och träna sig i att ta ansvar för sin lek. Det öppnar möjligheter för barn som inte går på så många andra aktiviteter att få vara i ett socialt sammanhang. Här kan man prova på olika

saker, eller bara vara. Också svårare frågor kan få utrymme där barnen delar med sig av frågor och tankar.

Dagens aktiviteter avslutas med en andakt som också har ett tema. Idag är temat ”duvan”.

– Vi använder boken ”*Kungen på pizzerian*” av Johannes Hallberg, berättar Nina Jansson Tolonen, församlingspedagog. Den innehåller vardagsberättelser om tro och om hur det hade kunnat vara om bibelns berättelser hade utspelat sig här idag.

– Som kyrka vill vi dela med oss av bibelns berättelser utan att ställa några krav, menar Anne-Marie. Man behöver inte tro för att komma hit, vi har öppet för alla.

Leo visar stolt upp skattkistan som han målat och dekorerat.

Skärhamns kyrka renoveras invändigt

En omfattande renovering av kyrkans interiör kommer att utföras under 2027. Kyrkan kommer att vara stängd från och med 30 november 2026 till slutet av sommaren 2027.

Det krävs en hel del åtgärder för att återfå kyrkans forna glans och för att den ska kunna bevaras för framtiden. Den kommande renoveringen innefattar målning av alla ytskikt på tak, väggar, golv, pelare och fönster invändigt. Konservatorsarbeten kommer att utföras på läktare, orgelfasad, altaruppsats, altare, predikstol, bänkar, dörrar och votivskepp. Ljuskronor och lampetter ska renoveras. Belysningsarmaturer och nya styrfunktioner för belysningen kommer också att installeras.

Skärhamns kyrka invigdes 1932. Den är byggd efter ritningar av Axel Forssén. Kyrkan tillhörde Skärhamns kyrkoförening fram till hösten 2022 då den överlämnades som gåva till Svenska kyrkan Tjörn. Då firade kyrkan också 90-årsjubileum. Med undantag för altarringen, altaruppsatsens fundament och kororgeln, är all snickeriinredning från tiden då den byggdes.

Under tiden som renoveringen pågår kommer verksamheten att flyttas till Stenkyrka kyrka och Skärhamns församlingsgård. Hur går det då med leendet på tornet? Jo, det kommer att hängas upp i slutet av maj, precis som vanligt.

Zeyneba Mohammed bor i den lilla byn Kutaber i norra Etiopien och har precis skördat potatis. Klimatförändringar har påverkat försörjningsmöjligheter och matsäkerheten för miljontals människor i Etiopien. Act Svenska kyrkan driver tillsammans med vår lokala partner EECMY-DASSC bland annat projekt för att familjer ska få en stabil tillgång till dricksvatten och vatten för att kunna odla sin mat. Foto: Magnus Aronson.

En gala för *hopp, gemenskap och förändring*

Den 27 februari 2027 fylls Tjörnbro Arena av musik, fest, gemenskap och engagemang. Då arrangeras Svenska kyrkan Tjörns första Act-gala – med målet att samla in 100 000 kronor till ett Act-projekt i Etiopien.

Arbetet med galan är redan i full gång. Cathrine Berntsson är projektanställd för att tillsammans med pastoratets anställda och ideella ta fram och genomföra galan.

– Det är så inspirerande att få jobba fram ett projekt och jag är så glad att jag fick frågan, säger Cathrine.

Tjörnbro Arena har plats för 600 sittande personer och är också en viktig del av satsningen.

– Det har varit fint att tillsammans med dem se på möjligheter och förutsättningar i den här fina lokalen. Det kommer att bli en härlig galastämning där, säger Cathrine.

Programmet består av två akter med paus. Det blir mycket sång och musik, men också filmer, korta intervjuer och hälsningar. Under pausen finns det möjlighet att fika och köpa lotter.

– Galan kommer att innehålla det en gala ska innehålla: fest, musik, humor, glamour, folkets jubel (när vi nått insamlingsmålet) och en härlig upplevelse, säger Cathrine.

Biljetterna börjar säljas snart. Den som är tidigt ute kan få plats på parkett.

100 000 kronor till projekt i Etiopien

Målet är att samla in 100 000 kronor till ett Act-projekt i Etiopien med fokus på klimaträttvisa. I Etiopien lever omkring 16 miljoner människor med matbrist. Klimatförändringar med torka, översvämningar och stormar gör det allt svårare att försörja sig och som utarmar jorden.

Act Svenska kyrkan och dess samarbetspartners utbildar bland annat jordbrukare i växelbruk och terrassodling och ger möjlighet att odla tåligare grödor. Kvinnor får möjlighet att delta i självhjälpsgrupper med målet att bli självförsörjande. Samtidigt pågår katastrofinsatser för människor som flytt från väpnade konflikter.

Vad är Act?

Act Svenska kyrkan arbetar med katastrofinsatser, långsiktig utveckling och global påverkan. Act står för att agera – att omsätta tro i handling – med människors lika värde och rättigheter i fokus. Tillsammans med kyrkor, organisationer och tusentals frivilliga arbetar Act Svenska kyrkan mot fattigdom, förtryck och orättvisor och agerar snabbt vid katastrofer.
Läs mer: svenskakyrkan.se/act

Maria Eriksson, diakon, Martin Johansson, diakon, Kerstin Pihl, Act-gruppen Tjörn och Cathrine Berntsson, projektledare, leder arbetet med planeringen av Act-galan.

– Act-galan kommer att ge kunskap, inspiration och en tydlig bild av varför vi gör detta, varför pengarna behövs och vad de kan åstadkomma, berättar Kerstin Pihl som under många år varit engagerad i Act, både nationellt och på Tjörn. Hon är också engagerad i den ideella grupp som har Act som sitt fokus på Tjörn.

– Vi ska inte underskatta människans förmåga och vilja att vara med och hjälpa till. Många vill bidra, både med tid och pengar. Många vill göra skillnad, säger Kerstin.

Insamlingen sker genom biljettintäkter, gåvor och bidrag från privatpersoner och företag.

Ett gemensamt syfte och mål

Act-galan ska samla människor i hela Tjörns pastorat och lokalsamhället kring hopp, gemenskap och global solidaritet. Genom en inspirerande och festlig mötesplats vill galan öka kunskapen om Act Svenska kyrkans arbete, visa att alla kan bidra och skapa engagemang för människor i utsatta situationer världen över. Galan vill vara ett uttryck för kyrkan mitt i samhället – där vi tillsammans gör skillnad, lokalt och globalt.

Den 27 februari 2027 hoppas styrgruppen på en fullsatt Tjörnbro Arena – och på folkets jubel när 100 000 kronor har samlats in.

Foto: Magnus Aronson /Ikon

Sjung i Galakören!

Vill du sjunga i Act-galans kör? En projektkör som kommer att sjunga på Tjörnbro Arena den 27 februari 2027. Vi sjunger allt från svängig folkmusik till gospeltoner!

Körrepetitionerna startar efter julhelgerna och sker vid fem tillfällen. Dag, tid och plats meddelas senare. Vill du hänga på? Ge din intresseanmälan via länken.

Mer information får du efter anmälan. Det kostar inget att delta.

Tipsa oss!

Vi tror att du och många andra kan ge tips om någon eller några som kan bidra med ett fint innehåll till Act-galan. Kanske med sång och musik. Kanske med ett performance, som dans och diktläsning, eller en videohälsning. Bara fantasin sätter gränser. Tillsammans gör vi en spännande gala! Skicka in ditt förslag på någon som du tror kan bidra till Act-galan.

Skapande *gemenskap*

På Skärhamns stickcafé pratas det om allt mellan himmel och jord. Och stickorna går varma. Det är gemenskap, skaparglädje och högt i tak.

Britta Lundberg har varit med sedan caféet startade för nio år sedan:

– Här träffas vi och stickar, virkar och pratar. Det finns inga krav eller måsten. En del stickar tröjor med avancerade mönster, andra stickar en enkel filt. Det spelar ingen roll. Det är gemenskapen som är viktig. Och kör någon fast, så hjälper vi varandra.

Ett 20-tal personer träffas varje vecka. Mönster och färger växer fram när stickorna formar garnet från tråd till ett önskat plagg. Här stickas också mössor, tröjor och filtar som ska skickas till behövande via olika hjälporganisationer.

– Vi samarbetar med *Sticka & skicka-gruppen* i Rönnäng och med syföreningen på Klädesholmen. Sakerna går både till *Tjörns hjälp till Ukraina* och till andra hjälporganisationer, berättar Britta.

– I september i år hade vi här i Skärhamn stickat över hundra filtar! säger Inger Jensnäs, som är en trogen cafégäst.

Alla som deltar på stickcaféet betalar 10 kronor per tillfälle. Pengarna går till inköp av garn som hamnar i den gemensamma ”garnbanken”. Det används till att sticka bebissaker och sådant som skänks till behövande.

– Vi köper in garnet billigt i butikskedjor som erbjuder kampanjpriser, berättar Britta, och fortsätter:

– Det händer att det skänks garn till oss. Vi fick över hundra spolar garn som var till en stickmaskin. Tråden var så tunn och vi fick nysta upp 150–200 kilo garn för att få stickbara trådar!

Kaffet serveras och det medhavda fikat packas upp på bordet bland garn och mönster.

– Här träffas vi och gör något meningsfullt tillsammans. Vi kan prata om allt och handarbeta samtidigt. Och man mår så bra av att få göra något med händerna, tycker Inger.

Till stickcaféet är alla välkomna. Man kommer när man vill och kan, ingen anmälan behövs. Skärhamns församlingsgård, tisdagar 11.00–13.00.

Nya testamentet i ny översättning

Martin Luther ansåg att alla skulle ha möjligheten att läsa Bibeln. Därför gavs Nya testamentet ut på svenska 1526, följt av hela Bibeln 1541. Sedan dess översätts Nya och Gamla testamentet med jämna mellanrum. I höst lanserades ännu en ny översättning av Nya testamentet, NT 2026. Här ger Erik Edqvist Frimodig en historisk resumé över tidigare bibelöversättningar.

Resultatet av Sveriges mest omfattande och kostsamma statliga utredning publicerades under det föga tilldragande namnet *Statens offentliga utredningar (SOU) 1999:100*. Bakom titeln dolde sig det vi i vanligt tal kallar Bibeln, närmare bestämt den nyöversättning som kom att kallas Bibel 2000, och som idag är den som används i Svenska kyrkan.

Det var riksdagen som beslutade att Bibeln skulle nyöversättas och motiverade detta med det allmänkulturella värdet av en tillförlitlig och tidsenlig bibel på modern svenska. Redan på 1970-talet satte arbetet i gång och 1981 blev Nya testamentet klart (det gavs ut som *SOU 1981:56*). Det är alltså idag fyrtiofem år sedan ”den nya” Herrens bön dyker upp i bibeltexten, ”Vår Fader” i stället för ”Fader vår”. Efter Nya testamentet 1981 dröjde det till millennieskiftet innan hela Bibeln med Gamla testamentet och de så kallade apokryferna kom ut.

I Sverige har vi faktiskt bara haft tre bibelöversättningar av officiell karaktär. Den första kom år 1541 och brukar kallas Gustav Vasas Bibel. Den hette *Biblia – Thet är All den Helga Skrifft på Swensko*. Men faktum är att det även på 1500-talet var så att Nya testamentet kom ut några år före själva helbibeln. För femhundra år sedan, i augusti 1526, trycktes en bok med titeln *Jesus – Thet Nyia Testamentit på Swensko*. Efter en översyn ingick det sedan i delvis förändrad form i den svenska Bibeln 1541. Denna första svenska Bibel har beskrivits av språkvetare som den viktigaste och mest inflytelserika text som någonsin skrivits på svenska. Under närmare

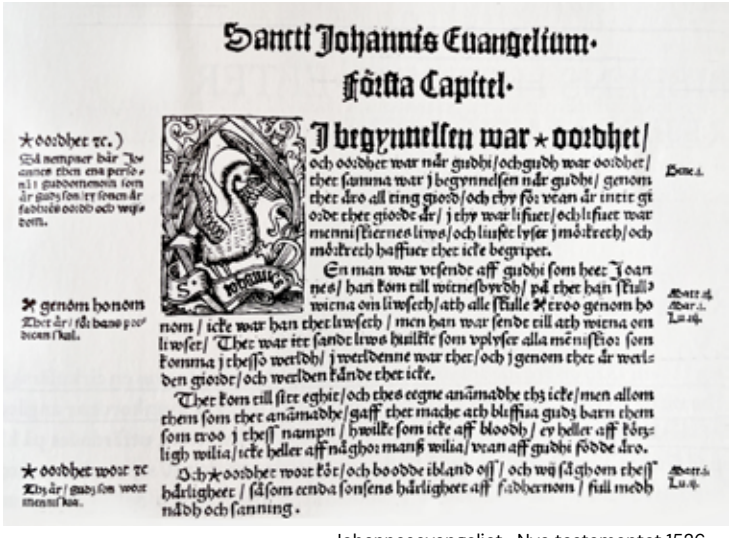
Sancti Johannis Euangelium·
Första Capitel·

I begynnelsen war ★ oordhet/ och oordhet war når gudhi/ och gudh war oordhet/ thet samma war j begynnelsen når gudhi/ genom thet åro all ting giord/ och thy för vtan år intit giorde thet giorde år/ j thy war lifuet/ och lifuet war menniskiernes liws/ och liuset lyser j mörkreth/ och mörkreth haffuer thet icke begripet.

En man war vtsende aff gudhi som heet Joannes/ han kom till witnesbyrdh/ på thet han skull witna om liwseth/ ath alle skulle ✠ troo genom honom/ icke war han thet liwseth/ men han war sende till ath witna om liwset/ Thet war itt sandt liws huilkit som vplyser alla mēniskior som komma j thesso werldh/ j werldenne war thet/ och j genom thet år werlden giordt/ och werlden kände thet icke.

Thet kom till sitt eghit/ och thes eegne anāmadhe thz icke/ men allom them som thet anāmadhe/ gaff thet mache ath bliffua gudz barn them som troo j thess nampn/ hwilke som icke aff bloodh/ ey heller aff körtzligh wilia/ icke heller aff någhor manß wilia/ vtan aff gudhi födde åro.

Och ★ oordhet wort köt/ och boodde ibland oss/ och wij såghom thess hårligheet/ såsom eenda sonsens hårligheet aff fadhernom/ full medh nådh och sanning.

Johannesevangeliet, Nya testamentet 1526.

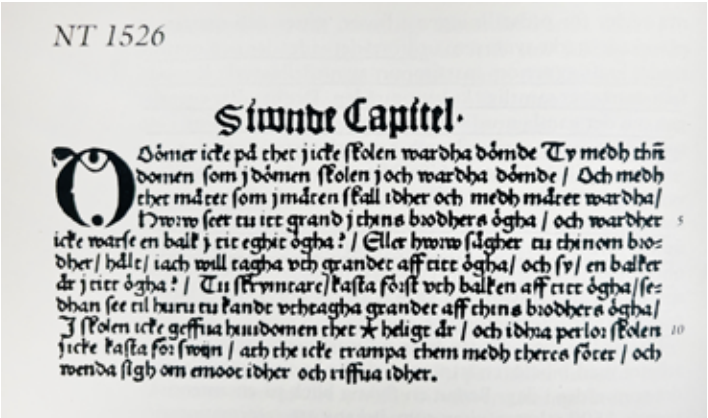

NT 1526

Siwnde Capitel·

O Dömer icke på thet j icke skolen wardha dömde Ty medh thñ domen som j dömen skolen j och wardha dömde / Och medh thet måtet som j måten skall idher och medh måtet wardha / Hwrw seer tu itt grand j thins brodhers ögha / och wardher icke warse en balk j tit eghit ögha ? / Eller hwrw sägher tu thinom brodher / hält / iach will tagha vth grandet aff titt ögha / och sy / en balker är j titt ögha ? / Tu skryntare / kasta först vth balken aff titt ögha / sedhan see til huru tu kande vthtagha grandet aff thins brodhers ögha / J skolen icke geffua huudomen thet ✱ heligt är / och idhra perlor skolen j icke kasta för swijn / ath the icke trampa them medh theres föter / och wenda sigh om emoot idher och riffua idher.

fyrahundra år blev den uppläst i kyrkorna och läst i enskildhet.

Det är just under första halvan av 1500-talet som man genom bibeltexterna skapar ett modernt svenskt skriftspråk, gemensamt för hela riket, med konsekvent stavning och med de nya bokstäverna å, ä och ö. Språket i den svenska Bibeln med dess ordformer och stavning kom att bli standard och normen för språket i den nyordnade svenska statens kansli och administration. Nya testamentet 1526 har därför inom forskningen fått utgöra gränsen mellan fornsvenska och nysvenska. Gustav Vasas Bibel har således haft en närmast oöverskådlig påverkan på svenskt språk och svensk litteratur genom seklerna. Denna svenska Bibel genomgick nämligen endast mycket små, främst stavningsmässiga förändringar och kom ut på nytt 1618 och sedan 1703. Den sistnämnda, den så kallade Karl XII:s bibel, användes i gudstjänster ända in på 1930-talet i vissa församlingar. I grunden innehåller den samma text som 1541 års Bibel.

Många har i vår tid menat att Bibel 2000 (där Nya testamentet kom i nyöversättning redan 1981) innebar att det gamla klassiska bibelspråket övergavs till fördel för en urvattnad, vardaglig prosa. Men den förra översättningen, den från 1917, som många med trygghet ser tillbaka på, är inte den Bibel som främst har satt sina spår i vårt språk och litteratur. Carl Michael Bellman, psalmdiktaren Johan Olof Wallin, Selma Lagerlöf och August Strindberg växte såklart inte upp med 1917 års översättning, utan med just den Bibel som först bar Gustav Vasas namn. Det är ur den källan som svenska författare har öst genom århundradena.

Men den första och mest långlivade Bibeln på svenska var faktiskt inte en översättning från originalspråken hebreiska och grekiska. Den var en översättning som till största delen följde Martin Luthers *tyska* översättning. Den första svenska Bibeln är alltså inte en översättning, utan en översättning av en översättning. Trots detta levde den kvar som officiellt brukad bibel genom fyra sekler.

Många och långa försök att göra nyöversättningar gjordes dock. År 1773 tillsatte Gustav III en kommission som skulle arbeta fram en ny översättning – *i enlighet med grundtexterna och originalspråken*. Man tyckte att bibeltexten i 1703 års utgåva var ålderdomlig, förlegad och inte stämde med det samtida sättet att uttrycka sig. Ja, språket beskrevs till och med som ”obehagligt, urmodigt och vidrigt både för ögon och öron.” Arbetet med en ny bibelöversättning påbörjades och tog 144 år.

År 1917 kom till slut *Den Heliga Skrift* ut i en andra officiell svensk version, ”gillad och stadfäst av konungen”. Den översättningen utgick från de hebreiska och grekiska grundtexterna och har ofta gått under namnet ”Kyrkobibeln 1917”.

Redan kort efter utgivningen, och trots 144 års arbete, höjdes röster för en ny översättning. Kritiken gällde främst att den nya översättningen var vardaglig och utslätad i språket, att den bröt med den gamla bibeltraditionen och att den saknade den gamla Bibelns ”must och märg”. Plötsligt upplevdes alltså den gamla översättningen *inte* som ålderdomlig och förlegad, som

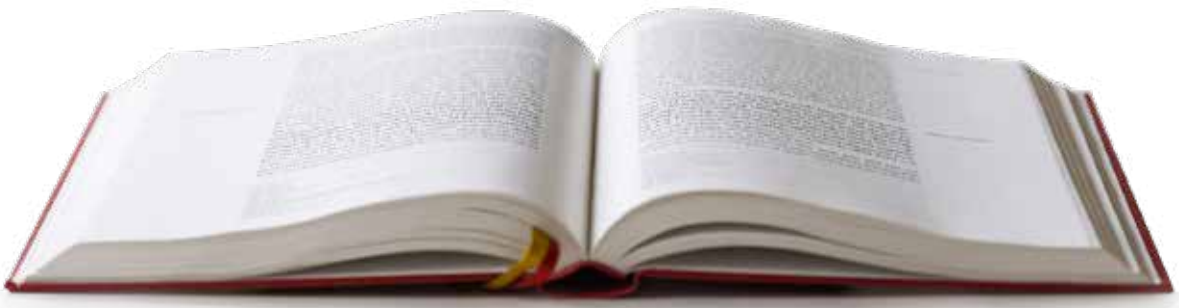

den hade beskrivits under andra halvan av 1700-talet. Nej, den gamla reformationsbibeln var tryggt traditionell och ”mustig”. Den nya översättningen 1917 ansågs helt enkelt vara för modern och inte alls så värdig, som den förra Bibeln var.

Efter ytterligare några decennier in på 1900-talet hade kritiken märkligt nog ändrat karaktär. Nu hade språkutvecklingen gjort att 1917 års översättning ansågs ha ett för högtidligt och alltför svårbegripligt språk. Man hade ju till exempel kvar de gamla pluraländelserna på verben, vilka försvann ur det offentliga skriftspråket på 1940-talet. (TT övergick 1945 från att skriva till exempel ”vi gingo, de sprungo” till ”vi gick, de sprang”.) De gamla pluralformerna hade dock inte använts i svenskt *tal*språk sedan 1600-talet och var alltså föråldrade redan i 1703 års Bibel! Till slut kom då den tredje officiella bibelöversättningen, Bibel 2000, med Nya testamentet från 1981.

I år, lagom till 500-årsjubileet av Nya testamentet på svenska, har Svenska bibelsällskapet givit ut en ny översättning, kallad NT 2026.

Bibelöversättningar har alltid mötts av förödande kritik och ofta har själva nyöversättandet som sådant ifrågasatts. Varför ska man ändra i det som fungerar, det som uppskattas, det som är vackert och välbekant? De frågorna ställdes omedelbart när 1917 års nya bibel kom ut. Och när den tredje bibeln kom på svenska vid millennieskiftet undrade många samma sak: Varför gå in och peta och ändra i den gamla fina översättningen från 1917 (den översättning som just jag råkat växa upp med)? Samma frågor kommer säkerligen att dyka upp och omgärda den nya översättningen NT 2026. Varför ändra? Ett enkelt svar är: *Inga ändringar har gjorts.*

Den som vill kan läsa Bibeln med den första svenska trycktexten från 1541 på webben. Kyrkobibeln från 1917 står kvar i sina bokhyllor i de svenska hemmen. Och den ligger fortfarande kvar i praktutgåvor på många predikstolar runt om i landet, tillsammans med Karl XII:s bibel. De gamla översättningarna finns kvar och ligger oförändrade i den form de först gavs ut, redo att läsas och njutas av den som vill. Det vi har fått är en ny – *en annan* – översättning som (precis som Bibel 2000) inte bygger på sina föregångare, utan är ett resultat av en helt ny brottning med Guds grekiska ord i Nya testamentet.

Erik Edqvist Frimodig, präst
Svenska kyrkan Tjörn

Officiella svenska bibelöversättningar:

- 1526 Nya testamentet på svenska
- 1541 Gustav Vasas bibel
- 1703 Karl XII:s bibel (egentligen en uppdatering av bibeln från 1541)
- 1917 års kyrkobibel
- Bibel 2000

Gustav Vasas bibel finns att läsa på Litteraturbanken:

- litteraturbanken.se/författare/Anonym/titlar/BibliaGV

Läs mer på:

- bibelsallskapet.se
- svenskakyrkan.se/bibeln

Ni har förstört julen!

När välkända bibelord får nya formuleringar väcks både nyfikenhet och känslor. Vad händer egentligen när Bibeln översätts på nytt – och vad betyder det för hur vi läser de välkända berättelserna?

Den 23 januari 2027 får Svenska kyrkan Tjörn besök av Olof Brandt från Bibelsällskapet. Han ger oss en inblick i arbetet, en förståelse för översättningsval och diskuterar vilken nytta vi kan ha av en ny översättning.

Olof Brandt är bibelstudienördden som älskar pedagogik och drömmer om en kyrka där vi alla möter varandra i samtalet som sker med en öppen bibel. Han har varit anställd i Bibelsällskapet sedan 2008 och arbetar med bibelpedagogik och ansvarar för kommunikation kring den nya bibelöversättningen av Nya testamentet (NT 2026).

Lördag 23 januari 2027
14.00 Kyrkans hus, Kållekärr
Välkommen!

Välkommen i jul!

I en orolig tid får vi fira julens mirakel tillsammans. Kyrkan är öppen och du är välkommen, precis som du är. Tillsammans ser vi till att julen blir för alla.

Musik & julspel

Luciagudstjänst
Söndag 13 december 17.00, Rönnängs kyrka
Luciafirande med gudstjänst. Efter gudstjänsten lussefika och lotteriförsäljning. Insamlade pengar går till Act Svenska kyrkan.

Luciakonsert: Ljus i mörkret
Lördag 12 december 17.00 & 18.30, Klädesholmens kyrka
Lucia och hennes tärnor bjuder in till en stämningsfull stund. I samverkan med EFS.

Vi sjunger in julen
Torsdag 17 december 19.00, Klädesholmens kyrka
Julens sånger tillsammans med kyrkokören under ledning av Tord Oskarsson. I samverkan med EFS.

Musik i kyrkan: Vi sjunger in julen
Lördag 19 december 19.00, Stenkyrka kyrka
Medverkande: Pastoratets körer; Kvillra – Knut & Maria Johannessen, gitarr & sång; Fredrika Borglund, nyckelharpa & tvärflöjt; Johan Windelstrand, nyckelharpa, fiol & durspel.

Mariavesper
Söndag 20 december 17.00, Valla kyrka
Präst: Christina Grenabo. Musiker: Maria Karlsson Runge

Julspel
Julafton 24 december 11.00, Klövedals kyrka
Klövedals kyrkokör. Präst: Ninni Alstersjö.
Musiker: Maria Karlsson Runge

Samling vid krubban, Rönnäng
Julafton 24 december 11.00, Rönnängs kyrka
Präst: Erik Edqvist Frimodig. Musiker: Tord Oskarsson

Samling vid krubban, Skärhamn
Julafton 24 december 11.00,
Skärhamns församlingsgård
Präst: Anne Liisasdotter. Musiker: Adam Edvardsson

Levande julkrubba

Följ med på en upplevelsevandring till Betlehem!

Levande julkrubba i Valla kyrka är ett årligt evenemang som brukar vara välbesökt. Förutom föreställningarna för allmänheten, är också alla tjörnelever i årskurs tre samt alla konfirmander inbjudna.

På vandringen till Betlehem får vi uppleva den första julen. Här möter vi ängeln och herdarna med sina får. Hönor och en åsna finns också på plats. Vid de olika stationerna i och runt Valla kyrka ser vi soldater, skattskrivare, en värdshusvärd, försäljare med flera. Och till sist Maria, Josef och Jesusbarnet i stallet.

Välkommen att följa stjärnan!
Valla kyrka
Lördag 5 december
Söndag 6 december
Se tider och boka plats:
svenskakyrkan.se/tjorn

Gudstjänster i *advent* & *jul*

Första advent 29 november

11.00 Klädesholmens kyrka: Gudstjänst. Kyrkokören medverkar.

11.00 Klövedals kyrka: Mässa med små & stora. Kyrkokören medverkar. Kyrkkaffe efteråt.

11.00 Valla kyrka: Gudstjänst med små & stora. Kyrkokören medverkar.

11.00 Skärhamn EFS: Gudstjänst med bibelsamtal och Salt.

11.00 Stenkyrka kyrka: Högmässa. Projektkören medverkar.

14.00 Åstols missionshus: Gudstjänst.

17.00 Skärhamns kyrka: Gudstjänst med musik. Piano- och orgelelever i Stenkyrka församling musicerar.

Onsdag 2 december

18.30 Kyrkans hus, Kållekärr: Advents-gudstjänst.

Lördag 5 december

15.00–18.00 Valla kyrka: *Levande julkrubba.* För tider och bokning se **svenskakyrkan.se/tjorn**

Andra advent 6 december

10.00 Skärhamn EFS: Andakt. Adventsfika och julavslutning för Salt.

11.00 Rönnängs kyrka: Högmässa.

15.00–18.00 Valla kyrka: *Levande julkrubba.* För tider och bokning se **svenskakyrkan.se/tjorn.**

19.00 Klövedals kyrka: Gudstjänst. Kyrkkaffe från 18.00.

Tredje advent 13 december

11.00 Stenkyrka kyrka: Högmässa.

11.00 Valla kyrka: Högmässa.

14.00 Åstol: Gudstjänst.

16.00 Klövedals kyrka: Luciagudstjänst. med luciatåg från barngruppen. Kyrkkaffe från 15.00.

17.00 Rönnängs kyrka: Luciagudstjänst. Efter gudstjänsten lussefika och lotterier till förmån för Act. Terminsavslutning för barngrupper.

Fjärde advent 20 december

11.00 Klädesholmens kyrka: Högmässa.

11.00 Klövedals kyrka: Högmässa. Kyrkkaffe i efter gudstjänsten.

17.00 Valla kyrka: Mariavesper.

Julafton 24 december

11.00 Klövedals kyrka: Julspel. Kyrkokören medverkar

11.00 Rönnängs kyrka: Samling vid krubban.

11.00 Skärhamns församlingsgård: Samling vid krubban.

17.00 Valla kyrka: Julbön.

Juldagen 25 december

7.00 Klövedals kyrka: Julotta. Kyrkokören medverkar.

7.00 Stenkyrka kyrka: Julotta.

7.00 Valla kyrka: Julotta. Kyrkokören medverkar.

7.15 Rönnängs kyrka: Julotta. Kyrkokören medverkar.

Annandag jul
26 december

11.00 Stenkyrka kyrka: Högmässa, sammanlyst.

16.00 Klädesholmens kyrka, EFS: Gudstjänst med julens sånger.

Söndag 27 december

11.00 Stenkyrka kyrka: Högmässa.

11.00 Valla kyrka: Högmässa.

17.00 Rönnängs kyrka: Mässa.

19.00 Klövedals kyrka: Gudstjänst.

Nyårsafton 31 december

15.00 Klövedals kyrka: Nyårsbön.

17.00 Klädesholmens kyrka: Ekumenisk nyårsbön.

Nyårsdagen 1 januari

11.00 Stenkyrka kyrka: Högmässa, sammanlyst.

Söndag 3 januari

11.00 Klädesholmens kyrka: Högmässa.

11.00 Klövedals kyrka: Högmässa. Kyrkkaffe.

17.00 Stenkyrka kyrka: Gudstjänst.

17.00 Valla kyrka: Gudstjänst.

Trettondedag jul 6 januari

11.00 Stenkyrka kyrka: Högmässa.

11.00 Valla kyrka: Högmässa. Kyrkokören medverkar.

16.00 Klövedals kyrka: Stjärnfest och gudstjänst. Kyrkokören medverkar.

17.00 Rönnängs kyrka: Gudstjänst, vandring.

Med reservation för ändringar.
Se svenskakyrkan.se/tjorn för aktuell information.

Advent

Har du tänt din adventsstjärna och börjat förbereda dig inför julen? Adventstiden är en glad tid när vi väntar på Jesu födelse. Ordet advent betyder ankomst – vi väntar på någon som ska komma.

Jul

På julnatten firar vi Jesu födelse, tillsammans med de som var med i de bibliska berättelserna: Maria och Josef, herdarna och änglarna. Gud blev människa, en bebis. Så hjälplös som en människa kan vara, eftersom Gud ville komma närmare oss människor. Under julhelgen får vi fira och påminna oss om allt det som hände för drygt två tusen år sedan.

Julhelgens dagar

Julafton 24 december
I Sverige börjar vi julfirandet redan på julafton. Det beror på att helgen börjar klockan 18 kvällen före helgdagen, enligt gammal tideräkning. I flera kyrkor är det *julbön* med sång, läsning av julevangeliet och predikan. Eller *samling vid julkrubban*, som är en andakt eller familjegudstjänst där man tillsammans förbereder julkrubban.

Juldagen 25 december
På julnatten föddes Jesus. Tidigt på juldagens morgon firas *julotta*.

Annandag jul 26 december
Annandag jul handlar bibeltexterna som läses i kyrkan om den heliga Stefanos. Han var den första kristne martyren, alltså den första kristna som dödades för sin tro.

Julevangeliet

Julevangeliet är det stycke i Bibeln (Lukasevangeliet 2:1–20) som handlar om Jesu födelse och som blir uppläst under julhelgen. På Svenska kyrkans webbplats kan du ta del av julevangeliet på flera olika sätt. Du kan bland annat se och höra:

- Biskop Karin Johannesson läsa julevangeliet.
- Simon Larson läsa julevangeliet ur *Barnens bästa bibel*.

Se och lyssna på svenskakyrkan.se/jul

En stormig resa med M/S Jomfruland

Lennart Olsson från Skärhamn berättar gärna om sitt liv som sjöman. Idag är han 87 år och har upplevt många stormar på havet. Och en minns han alldeles särskilt.

– Den där stormen har präglat hela mitt liv. Det var ett Guds under att vi överlevde den resan. Det har stärkt min tro. Men det har också gett många tankar, varför klarade jag mig? säger Lennart.

Lennart är född och uppväxt i Skärhamn och havet har alltid varit nära. Här har han bott i hela sitt liv. På fritiden åker han ofta ut med båten och han fiskar gärna.

– Det blir makrill och hummer. Men nu för tiden ger jag mig inte ut ensam, säger Lennart.

Lennart var 15 år när fick han jobb som kockjungman på skutan *M/S Fulton* från Skärhamn. Där lagade han mat åt besättningen. Efter två år utbildade han sig till styrman. Sedan dess har det blivit många resor på olika fraktfartyg, framför allt på Nordsjön och Östersjön.

Genom hela livet har Lennart varit engagerad i Svenska kyrkan på Tjörn. När han var 13 år började han sjunga i Stenkyrka kyrkokör. Där sjöng han ända fram till i våras, då han avslutade efter 73 år. Att vara kyrkvärd i Skärhamns kyrka har han också hunnit med. Något han tyckte var både intressant och lärorikt.

På 1960-70-talet engagerade sig Lennart i söndagsskolan, som på den tiden drevs av ideella. Där blev han en mycket omtyckt lärare som spelade gitarr och sjöng med barnen.

– Vi hade 60–70 barn som var uppdelade i fyra grupper. Vi sjöng sånger som *Bygg inte hus på en sandig strand* och *Han har skapat stjärnorna*. Det blev en fantastisk körsång, minns Lennart.

Arbetet som styrman innebar att Lennart fick fira många jular på havet. Ofta i dåligt väder och utan att hinna ta sig i hamn.

– En jul ville kocken göra äggost till julaftonens middag. Allt gick fint till att börja med. Men så kom någon åt gasspisens reglage så att ostmassan började stormkoka! Till slut fick vi ordning på koket. Äggosten blev mycket vacker, men alldeles för hård, skrattar Lennart och fortsätter:

– När vi låg i främmande hamnar på julhelgerna fick vi besök av Sjömanskyrkan (idag Svenska kyrkan i utlandet, SKUT). De delade ut julklappar till oss sjöfolk. Gåvorna kom från kyrkans syföreningar och kunde vara vantar, sockor, böcker och underkläder. Det var mycket uppskattat, berättar Lennart.

På nästa uppslag kan du läsa om Lennarts resa med *M/S Jomfruland* när de drabbades av full storm en decemberdag 1966.

Lennart med sin arbetsmössa som han burit genom åren. I köket bjuds det på hårt ”kagebrö”, bakat i vedugn, med ost och smör.

Jomfruland var ett fint och välhållet fartyg, lastade 900 ton DW och hade en besättning på åtta man. Maskinen var en 900 Hkt Deutz Diesel och gjorde cirkafart på 12 knop. Hon uppförde sig fint i sjön i dåligt väder och var lättmanövrerad.

Vi skulle avsluta med sista resan i en charter på tre månader för norska staten där vi fraktat färsk isad sill från Nordnorge till Cuxhafen. Besättningen var glada att få slippa Nordnorge och få komma till sydligare vatten.

Efter sista sillasten skulle lastrummen rengöras och torkas igen. Efter Tyskland gick vi till Menstad i Norge och lastade 900 ton salpeter i säckar till Sundsvall. Resan gick bra men vinterisen hade redan börjat lägga sig i Bottenviken.

”Stormen blåste av topparna på de höga sjöarna och skum och vatten i luften gjorde radarn helt obrukbar”

Nästa last var tidningspappersrullar och buntat trä från Husum till Grimsby i England. 600 ton pappersrullar i lastrummet och 300 ton trä på däcksluckorna. Allt fick täckas noggrant och däckslasten surrades med wire och vantskruv. Lastningen gick bra och vi kom iväg, som vi trodde, i fullt sjövärdigt skick.

Besättningen hade alla varit med länge och såg fram emot en normal resa till England och att få vara tillbaka till Sverige före jul. Flera skulle få avlösning och skulle få ledigt över jul. Vi beräknade resans längd till cirka sex dagar med första stoppet i Kalmar för att bunkra olja, vatten och gasol till köksspisen.

Resan fortsatte runt Skåne, Kattegatt och vi rundade Skagen och satte västlig kurs mot England. Vi hade tidigare lyssnat på flera väderrapporter och dessa var inte bra. Först nordostlig kuling ökande till hård, sedan avtagande och vridande till sydost för att sedan öka igen. Danska kvällsrapporten sa fortsatt nordostlig kuling ökande till hård. Det var vind rent akterlig för oss och skulle den bli för stark kunde vi gå upp mot vinden, ligga bi och invänta bättre väder. Då vi passerade Hanstholm satte vi kurs 246 grader rakt på engelska fyren Spurn Head, avstånd 440 sjömil. Spurn Head ligger på ett näs öster om Hull och Grimsby. Farleden in till Grimsby går mellan flera sandbankar och är markerade med gröna och röda lysbojar. Angöringsbojen har karaktär fem blixtar var tionde sekund. Men med hög sjö och sjörök är bojar svåra att upptäcka.

Resan fortsatte som planerat. Styrmannen och jag tog var sin timmes vakt vid styrnings- och maskinmanöverspakarna för att hålla kursen i den höga akterliga sjön. Vid midnatt hörde vi väderrapporten från engelska BBC radio. Den lovade nordostlig storm, vilket är 25 meter/sekund, men

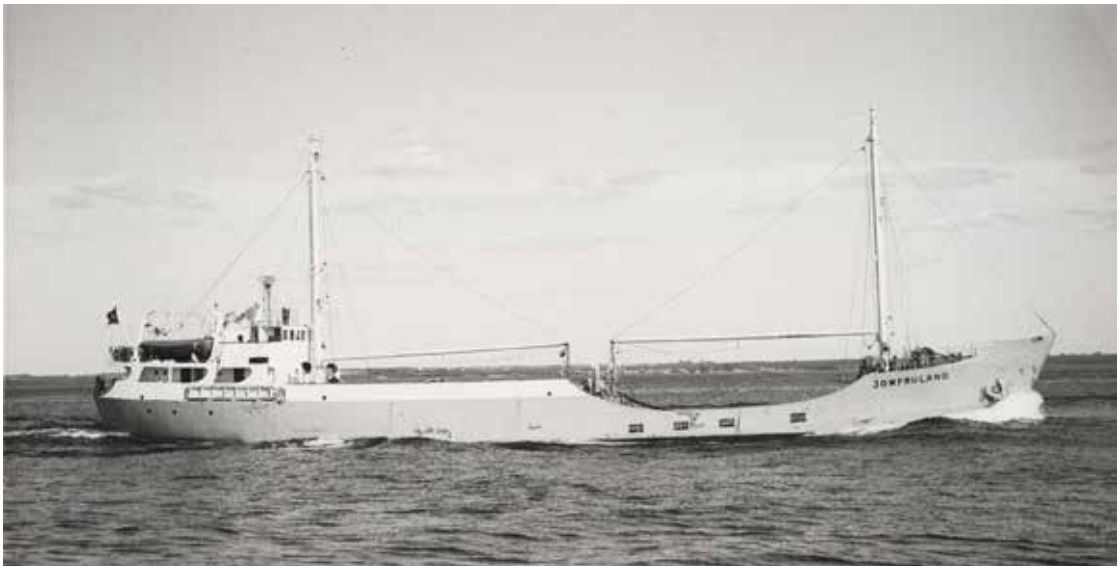

M/S JOMFRULAND. Fotot taget den 30/7 1964 i Kalmarsund.
Fotograf: Tomas Johannesson / Sjöhistoriska museet. (Källa: digitaltmuseum.se.)

för oss var det bara att fortsätta. Kursen bar strax söder om Doggers bank och vi märkte att våghöjden ökade. Vi kunde se hur träbuntarna började luckras upp och försvinna i havet.

Fartyget uppförde sig så fint. De akterliga sjöarna lyfte upp akterskeppet, stäven sjönk ned i framförvarande vågdal, reste sig igen och hela akterkommande vägen svepte in över förskeppet och förluckan. Dagen gick och position och kurslinje följdes bra med radiopejl och radio.

På eftermiddagen fick jag telefonkontakt med skeppsmäklaren. Jag kunde meddela tid för ankomst till angöringsbojen och meddela haverikommittén för förlust av däckslasten. Mäklaren meddelade att lotsning var indragen men att lotsstationen skulle bevaka vår ankomst.

Stormen blåste av topparna på de höga sjöarna och skum och vatten i luften gjorde radarn helt obrukbar. Jag uppmanade besättningen att klä sig varmt men tunt, äta sig mätta och ta på flytvästar och sedan samlas på bryggan. Räddningsflottarna var klargjorda och färdiga att användas.

Vi började närma oss angöringsbojens position. Det var kolmörkt ute och styrman ropar att han ser ett grönt ljus förut och fem blixtar var tionde sekund. Men gira lite babord så vi inte kör på den!

Samtidigt ropar lotsarna på radion: ”It is Spurn Head pilot. You are in perfect position, but be very carefully, waves coming from the sandbank on the both side of your fairways”.

Styrmannen kommer in på bryggan och jag tänder kartljusen för att visa honom positionen, men han säger; Hur ser du ut Lennart? Är du sjuk? Du är ju våt i ansiktet. Nej, säger jag. Det är tårar av lycka för att vi kom rätt på denna bojen och rätt in i farleden. Ja, säger styrmannen, vi har gått 440 sjömil över Nordsjön i storm. Tidvattnet sätter härs och tvärs och fartyget girar också. Vi kom rätt på bojen, så du måste ha haft en mycket god hjälp från ovan och din tro.

Innanför Spurn Head kom lotsen ombord. Han sa till oss att ha styrbords ankare klart och en god man på backen med telefon. Att stormen och tidvattnet skulle sätta fartyget hårt åt babord. Att inloppet mellan pirarna var trångt, så att vi skulle köra med full fart fram till styrbords pir. Att vi skulle fälla styrbordsankaret och hålla fast och lägga rodret hårt styrbord.

Jomfruland girade lugnt och fint styrbord, saktade farten och var inne i hamnen. Vi förtöjde först i slussen, sedan på vår lossekaj. Nästa dag kom haveribesiktningen ombord för inspektion av last och fartyget. Den kvarvarande trälasten på däck och den ömtåliga papperslasten i lastrummet var i godkänt skick. Den förlorade trälasten blev ett fall för försäkringsbolagen.

Vi lossade vår last i Grimsby och gick sedan på floden Humber till Immingham för att lasta whiskey till Göteborg.

Lennart Olsson

Mötesplatser & grupper

Välkommen till kyrkans mötesplatser för alla åldrar: Umgås, fika, skapa, sjung eller bara ta en paus från vardagsbruset. Under julhelgerna tar grupper och mötesplatser en paus. Aktuell information med tider och program hittar du på svenskakyrkan.se/tjorn

Du kan också ringa
0304-66 00 55
eller mejla
tjorn.pastorat@svenskakyrkan.se

Gudstjänster & andakter

Varje vecka firas gudstjänster och andakter i Tjörns kyrkor.
Du hittar aktuella gudstjänster och andakter i kalendern på svenskakyrkan.se/tjorn
Välkommen!

Sjung i kör!

Välkommen till Svenska kyrkans körer!

- Projektkörer i Stenkyrka
- Klövedals kyrkokör
- Tjörns södra kyrkokör
- Valla kyrkokör
- Barnkörer

Information hittar du på svenskakyrkan.se/tjorn

Korsordet

Lars Burman / Korsordsfabriken

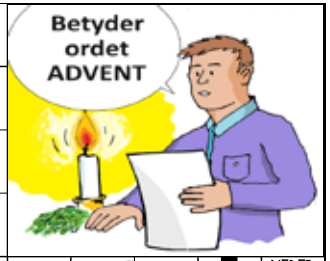

TALADE INHOPPARE
GULDUS TAR DE UNGA HÖGT
SKOFABRIK GRUNDAD 1851 I SCHWEIZ
KUNDE V. PERRUGIA MONA-LISA 21/8 1911 (FRÅN LOUVREN I PARIS)
KUNDE SCHEHERAZADE VÄN
SYRABETA FÖR EN VISS TYP AV KONSTVERK
HALVAPA
SER MAN I BRODERNS ÖGA EJ SIN EGEN BJÄLKE (MATTEUS 7:3)
KANVAS FÖR EN MÅLARE
VANN KLÜFT I 7-KAMP 2006
VÄRLDENS TAK
FISK GER KLÄDA
GICK MOSES OCH ARON UT FRÅN
AVGÅNGSELEV
NEDERLÄNDSK MÅLARE 1632-75 KÄND TAVLA: "FLICKA MED PÄRLÖRHÄNGE"
SHOWAT
OVE LIND
LÖNNEBERGAFLICKA
LÄSES SÄRLA GIGLIO
10000 kvm
ÖVER 32 m/s
SPÄNNA UT
INITIALER FÖR DOKTOR MUNTHE
ASTRID LINDGREN LITTERATURPRIS
KALLAS FÖRMÅGAN, ENL. PSYKOLOGIN, ATT FOTOGRAFISKT MINNAS ALLT MAN SETT
SLUTAR MED DOMSÖNDAGEN
STRECK BLEV G. GARBO 84
BIBELDEL
ORTMARK, TV-JOURNALIST
KAJKAR
EXIT
TOPPCHEFER
FAKTOR VID BESTÄMNING AV BLOD
SHAKESPEAREPJÄS m. DANSK PRINS
RUMMET MED STORA DUKEN
VISAR EN AFFÄRSTILLGÅNGLIGHET
MATRÄTT
KORTASTE BOKEN I BIBELN
DOM
ARBETAR EN RÖRMOKARE MED DAGLIGEN
STJÄRNA I LYRAN
FRAGMENT
GIVIT SINA ORDER
INITIALERNA FÖR KARIN fd FOLKHUSHÅLLN.MINISTER
KORT MÅTT
BILMÄRKE
ASSYRIERNAS HUVUDSTAD
KAPPSÄCK
FÖRE CORUÑA
MORALISK
RIKS-13
PÅSE
FAST ADRESS
TERA
LEDDE WALDHEIM
HJORT HONA
VARVRÄKNARE
HAR SMORT MUNLÄDER
POLLAGER
HA MARKKONTAKT
RULLAR I HELA SKÅNE
UPPTÄCKT
PROPSA PÅ
HA MED SAKEN ATT GÖRA
LEDNINGEN
© Burmans förlag 2114-793

Vinnare till förra krysset, som gratulerats med ett presentkort på *S:t Mary café & second hand* i Skärhamn, är:

Inga-Britt Johansson, Klädesholmen

Anne-Lise Östmann, Myggenäs

Kerstin Bengtson, Rönnäng

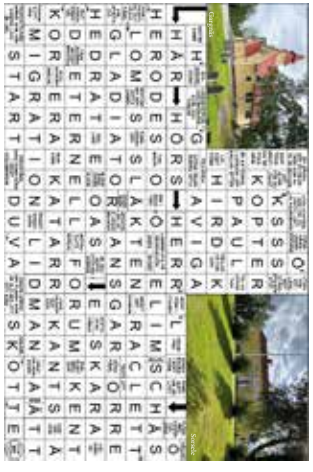

Skicka din lösning till
Svenska kyrkan Tjörn, Hamngatan 17, 471 32 Skärhamn. Eller mejla orden från de markerade raderna till tjorn.pastorat@svenskakyrkan.se

Märk med ”Korsord”. Tävlingen pågår till den 1 februari 2027.

Namn: _____

Adress: _____

tryggt givande

90 SVENSK INSAMLINGS KONTROLL

act
Svenska kyrkan

Sprid ljus i mörkret

Tänd ett ljus för fred

I natt vaknar miljontals människor till ljudet av krig och konflikt. Act Svenska kyrkan är Svenska kyrkans internationella biståndsaktör. Tillsammans med lokala kyrkor och organisationer i världens mest konfliktdrabbade områden arbetar vi för en fredligare och mer rättvis värld.

Vi lever alla under samma himmel – tillsammans gör vi skillnad.

svenskakyrkan.se/act

Skanna koden med din mobilkamera för att tända ett ljus.